

مجمع جهانی صلح اسلامی

ترجمان روز

Translation Day

گزارش

چهل و هشتمین اجلاس

داووس ۲۰۱۸

اختلافات درون غربی و انزوای امریکا

شماره: ۱۳۴

پهمن ماه ۹۶

رصدخانه روابط بین الملل

ترجمان روز نگاهی است خبری و تحلیل گرایانه به اقدامات و پدیده های جهانی در حوزه فرهنگی، اجتماعی و روابط بین الملل

سخنی با خوانندگان:

رصد مداوم و تجزیه و تحلیل آخرین رویدادها در عرصه بین الملل برای ایجاد شناخت، روند شناسی و برنامه ریزی صحیح از جمله نیازهای ضروری است.

بدین منظور گروه رصدخانه روابط بین الملل مجمع جهانی صلح اسلامی این مهم را در دستور کار خود قرار داده و بخشی از آن را به صورت موردی با عنوان ترجمان روز منتشر می نماید.

هر گونه مساعدت و همفکری در جهت افزایش غنای این گزارش های خبری و تحلیلی مزید امتنان است.

بدیهی است طرح گزارش ها و تحلیل ها گرایشی نبوده و به عنوان نظر رسمی این مجمع نیز تلقی نمی گردد.

از آنجا که این گزارش صرفاً برای تعدادی از مسئولان و مدیران انتشار می یابد، بهره برداری، انتشار و کپی برداری از مطالب با هماهنگی این

مجمع مجاز خواهد بود. تلفن: ۸۸۵۳۸۲۴۸ ایمیل: iwpcf2008@gmail.com — آدرس تلگرامی: @iw_peace

چهل و هشتمین اجلاس داووس ۲۰۱۸

اختلافات درون غربی و انزوای امریکا

مقدمه

داووس نام منطقه ای سرد و کوهستانی در سوئیس است که به علت برگزاری اجلاس سالانه مجمع جهانی اقتصاد در آن به یکی از کانون های رسانه ای مهم دنیا تبدیل شده است. اجلاس سالانه مجمع جهانی اقتصاد با حضور رهبران سیاسی و نخبگان اقتصادی و تجاری کشورهای مختلف جهان برگزار می شود و تحت تاثیر نام محل برگزاری به نام اجلاس داووس (Davos) مشهور شده است. دهکده داووس پیش از آن که از حدود ۴ دهه پیش به محل برگزاری اجلاس مجمع جهانی اقتصاد مبدل گردد، به علت آب و هوای مطبوع و سالم خود سفرگاه دلخواه اعیان و بیماران بود و گروه نخست برای تفریح و اسکی به این دهکده شرقی سوئیس سفر می کردند و گروه دوم نیز به توصیه پزشکان خود را به داووس می رساند چرا که هوای پاک آن مرهمی برای بیماران ریوی محسوب میشد و اکنون نیز ظاهراً محلی برای درمان دردهای اقتصادی عالم شمرده می شود.

مجمع جهانی اقتصاد، بنیادی غیردولتی و بین المللی، مستقر در ژنو سوئیس است که همه شهرت خود را مدیون اجلاس سالانه در داووس است. علاوه بر این اجلاس، مجمع جهانی اقتصاد نشست های منطقه ای نیز در طول سال برگزار می کند. این بنیاد، در سال ۱۹۷۱ توسط کلاوس شواب استاد تجارت و بازرگانی تاسیس شد. هدف از تشکیل این اجلاس، ارائه نظریه ها در حوزه مدیریت کسب و کار بود، مبنی بر اینکه مدیران بنگاه های اقتصادی باید در برابر سهامداران، کارکنان، مشتریان، حامیان مالی و جامعه مدنی پاسخگو باشد. برای این کار از ۴۴ مدیر در شرکت ها و صنایع اروپا دعوت کرده بود اما پس از مدتی در سال ۱۹۸۷ میلادی، مسئولان همایش تصمیم به گسترش حوزه آن به کل جهان گرفتند و نام آن را نیز به مجمع

جهانی اقتصاد تغییر دادند. تعامل کشورهای در حال توسعه و توسعه یافته در کنار مبارزه با بیماری هایی چون مالاریا، از نخستین موضوعاتی بود که در این دوره مطرح شد. به تدریج، نشست داووس از اهمیت سیاسی نیز برخوردار شد. موافقتنامه یونان و ترکیه در سال ۱۹۸۸ که مانع از بروز جنگ میان این دو کشور شد، دیدار کلرک رئیس جمهور آفریقای جنوبی با نلسون ماندلا رهبر جنبش ضد آپارتاید در سال ۱۹۹۲ میلادی و ملاقات شیمون پرز وزیر وقت امور خارجه رژیم صهیونیستی با یاسر عرفات رئیس وقت سازمان آزادیبخش فلسطین در سال ۱۹۹۴ میلادی نمونه هایی از محوریت یافتن داووس در سیاست جهانی است. به گفته حامیان این بنیاد، مجمع جهانی اقتصاد مکانی ایده آل برای گفتمان و مباحثه درباره مهمترین مسائل و مشکلات اقتصادی و اجتماعی زمین است، زیرا نمایندگان قوی ترین سازمان های اقتصادی و بانفوذترین نهادهای سیاسی جهان در اجلاس آن شرکت می کنند؛ متفکران به طرح ایده های خود می پردازند و فضای عموماً غیررسمی اجلاس، بحثهای گسترده و بی پرده ای را موجب می شود حدود ۶۰۰ نفر از خبرنگاران رسانه های مکتوب، رادیو و تلویزیون همه ساله در اجلاس داووس شرکت می کنند. در حالی که رهبران سیاسی و تجار موفق، عمده شرکت کنندگان داووس را تشکیل می دهند.

هر چند در نگاه اول، اجلاس داووس تماماً مثبت می نماید، اما منتقدان سرسختی نیز دارد. به اعتقاد این عده، مجمع جهانی اقتصاد در واقع امر، یک مجمع تجاری است که مرفه ترین تجار به راحتی می توانند درباره معاملات خود با یکدیگر به بحث و گفت و گو بنشینند و با رهبران سیاسی پرنفوذ جهان به لابی بپردازند و بدون شک منفعت طلبی هدف نخست چنین اجلاسی خواهد بود و نه حل معضلات اقتصادی همچون فقر در سراسر جهان. افزون بر این، داووس به علت آن که به مأمنی برای تبلیغ و ترویج سیاست نوع دموکراسی و مرکزی برای ترغیب تصمیم گیری های غیرشفاف و محرمانه تبدیل شده است نیز مورد انتقاد قرار دارد. بالاترین نهاد مجمع جهانی اقتصاد، هیئت رئیسه آن است که ۲۰ عضو دارد. با وجود تبلیغات فراوان درباره فراگیر بودن این بنیاد، اما اعضای هیات رئیسه آن عمدتاً آمریکایی، اروپایی و یا از کشورهای صنعتی آسیا هستند و عمده حاضران در اجلاس را نیز نمایندگان این بخش های توسعه یافته دنیا تشکیل می دهند. معمولاً مدیران شرکتهایی به اجلاس داووس دعوت می شوند که درآمد سالانه بالای یک میلیارد دلار داشته باشند و بدیهی است که شرکت های کشورهای فقیر و در حال توسعه دنیا همواره در اجلاس داووس در اقلیت قرار می گیرند، البته اگر دعوت شوند. در چند سال اخیر نزدیک به ۳۹ درصد شرکت کنندگان اجلاس داووس را اروپائیان و ۳۶ درصد را دولتمردان و تجار ایالات متحده تشکیل می داده اند که سرجمع ۷۵ درصد کل حضار را تشکیل میدهند حال آن که اروپا و آمریکا روی هم ۱۷ درصد جمعیت دنیا را در اختیار دارند. در مقابل، در حالی که ۶۰ درصد مردم جهان در آسیا زندگی میکنند، حداکثر ۸ درصد شرکت کنندگان داووس را آسیایی ها تشکیل می دهند.

چهل و هشتمین اجلاس داووس ۲۰۱۸

چهل و هشتمین اجلاس داووس در حالی آغاز شد که در روزهای گذشته خبرهایی در مورد قصد کشورهای اروپایی برای صف آرایی در برابر ترامپ در این اجلاس منتشر شده بود. نشست امسال مجمع جهانی اقتصاد در داووس سوئیس با تکیه بر موضوع ایجاد راهکارهای مشترک برای اقتصاد آینده جهان برگزار شد. برگزار کنندگان امیدوارند که شرکت کنندگان نشست امسال از رهبران جهان تا مدیران اقتصادی و سرمایه گذاران بزرگ بتوانند برای تعهد دوباره به پیمان های بین المللی در زمینه هایی مانند فناوری، تغییرات اقلیمی و اقتصاد جهانی به راهکارهای جدیدی دست یابند. هر چند سازمان دهندگان اجلاس داووس اهدافی را برای نشست امسال برنامه ریزی کرده اند؛ اما بدون شک این اهداف در سایه اختلافات اروپا و آمریکا قرار دارد.

شرکت کنندگان سیاسی بلندپایه در اجلاس داووس ۲۰۱۸، خانم آنگلا مرکل صدر اعظم آلمان، دونالد ترامپ، بنیامین نتانیاهو نخست وزیر رژیم صهیونیستی، نارندرا مودی نخست وزیر هند، امانوئل مکران رئیس جمهوری فرانسه، ترزا می نخست وزیر انگلیس، لیوخیه عضو ارشد دفتر سیاسی کمیته مرکزی حزب کمونیست چین، ارنا سولبرگ نخست وزیر نروژ، ملایه یوسف زی فعال آموزشی و حقوق بشری پاکستانی، جاستین ترودو نخست وزیر کانادا، عادل جبر، وزیر خارجه عربستان سعودی و رهبران سازمان های غیردولتی و بین المللی همچون عفو بین الملل، مؤسسه شفافیت بین المللی و نهادهای مختلف سازمان ملل متحد نیز حضور فعالی در اجلاس داشتند. باید بر این نکته تاکید نمود که در اجلاس امسال نماینده ای از جمهوری اسلامی ایران حضور نداشت.

اهداف نشست داووس ۲۰۱۸

از مهم ترین اهداف مجمع جهانی اقتصاد عبارتند از :

▪ ایجاد تعادل در همکاری بی المللی و حمایت گرایی

ایجاد تعادل میان «همکاری های جهانی» و «سیاست های حمایت گرایانه» برای جلوگیری از سقوط اقتصاد جهانی از دیگر مباحثی است که رهبران جهان، سرمایه گذاران و مدیران بزرگ اقتصادی در نشست امسال داووس به آن خواهند پرداخت. با در نظر گرفتن این هدف، مدیران اقتصادی در آینده سعی خواهند کرد تا افراد بیشتری را با مزایای تجارت جهانی آشنا کنند و در عین حال اقتصادهای ملی را نیز از سقوط ناشی از ضعف سیستم های مدیریتی محافظت نمایند.

▪ ملاحظات زیست محیطی

یکی از موضوعات مهم نشست داووس ۲۰۱۸، محیط زیست و اجرای تعهدات پیمان پاریس در زمینه تغییرات اقلیمی و گرمایش زمین است. همچنین یافتن راهکارهایی برای پیشبرد برنامه های بازیافت و کاهش ضایعات از جمله مباحث مهم این اجلاس در زمینه محیط زیست خواهد بود. پیشرفت و تغییرات تکنولوژی از جمله موضوعات مطرح امسال در نشست مجمع جهانی اقتصاد است. تغییرات ایجاد شده در بازار کار و تغییر الگوهای بهره وری از مهارت ها در اثر پیشرفت فناوری ها در حال ظهور از جمله مسائلی است که در بحث تکنولوژی در نشست امسال مطرح خواهد شد.

▪ شکاف های جنسیتی

برای اولین بار موضوع مبارزه با شکاف های جنسیتی در برنامه مباحث اجلاس مجمع جهانی اقتصاد پرداخته می شود. با گذشت ۴۸ سال از اولین نشست مجمع داووس، اجلاس سال ۲۰۱۸ به طور کامل توسط زنان اداره شد. کریستین لاگارد رئیس صندوق بین المللی پول، «ارنا سولدرگ» نخست وزیر نروژ و «گینی رومتی» مدیر شرکت آی بی ام، گردانندگان جلسه نشست امسال مجمع جهانی اقتصاد بودند.

اظهارات شرکت کنندگان در اجلاس داووس ۲۰۱۸

نارندرا مودی در اظهارات خود در داووس به تغییرات آب و هوایی، تروریسم و تشدید واکنش های منفی به جهانی شدن اشاره کرد و آنها را مهم ترین تهدیدها برای تمدن بشری در عصر حاضر خواند. در خصوص تغییرات آب و هوایی خاطرنشان ساخت همه در مورد ضرورت کاهش انتشار گازهای گلخانه ای صحبت می کنند اما افراد یا

کشورهای انگشت‌شماری حاضرند از کشورهای در حال توسعه حمایت کنند تا فناوری‌های مناسب را برای نیل به این هدف مستقر نمایند.

وی در مورد پس زدن جهانی شدن در برخی کشورهای جهان نیز هشدار داد بسیاری از جوامع و کشورها هر روز بیشتر و بیشتر به خودشان می‌پردازند. گویا روندی برخلاف جهانی شدن در حال شکل‌گیری است. خطر گسترش این نوع تفکر و تعریف اولویت‌های غلط، کمتر از خطر تغییرات آب و هوایی یا تروریسم نیست.

ملاله یوسف‌زی فعال پاکستانی حقوق زنان و برنده جایزه صلح نوبل در سال ۲۰۱۴ نیز یکی از سخنرانان اجلاس داووس بود. وی از ضرورت آشنا کردن مردان جوان با حقوق زنان در راستای پایان بخشیدن به نابرابری جنسیتی سخن گفت.

ملاله یوسف‌زی در این باره خاطرنشان ساخت وقتی ما از فمینیسم و حقوق زنان سخن می‌گوییم، درواقع مخاطبان مردها هستند؛ مردها باید نقش مهمی را در این راه ایفا کنند. ما باید به پسران جوان بیاموزیم که مرد باشند. شما برای اینکه مرد شوید باید درک کنید که همه زنان و همه کسانی که در اطرافتان هستند، با شما حقوق برابری دارند و شما بخشی از جنبش برابری هستید. من نمی‌توانم همه دختران را به مدرسه بفرستم و این یک امر غیرممکن است. کمک به تحصیل دختران یک وظیفه مشترک است و همه ما از جمله رهبران جهانی باید در این راه نقش ایفا کنیم. من تاکنون حتی یک نخست‌وزیر هم ندیده‌ام که بچه‌هایش را به مدرسه نفرستد. همه آنها بچه‌هایشان را به مدرسه و سپس به دانشگاه می‌فرستند؛ اما وقتی نوبت به سایر بچه‌ها می‌رسد، تلاش زیادی از خود نشان نمی‌دهند. بنابراین لازم است این مسئله را دائماً به آنها یادآوری کنید.

در حالی که ایران در نشست امسال مجمع جهانی اقتصاد در شهر داووس سوئیس حضور نداشت، نمایندگان کشورهای عرب خلیج فارس حاضر در این رویداد بین‌المللی به شدت از فعالیت‌های «بی‌ثبات‌کننده» جمهوری اسلامی در منطقه انتقاد کردند.

عادل جبر، وزیر خارجه عربستان سعودی با استفاده از این فضای ایده‌آل و فرصت طلایی در برابر نمایندگان کشورهای شرکت‌کننده در این اجلاس اقتصادی با اشاره به فعالیت‌های ایران تاکید کرد در خاورمیانه دو رویکرد با هم رقابت دارند، یکی رویکرد روشنایی است و دیگری تاریکی. رویکرد تاریکی همان رویکرد فرقه‌گرایی است که می‌خواهد امپراتوری ویران شده در هزاران سال پیش را زنده کند. می‌کوشد تا با استفاده از فرقه‌گرایی و تروریسم در امور داخلی دیگران دخالت کند.

امانوئل ماکرون رئیس جمهوری فرانسه در اجلاس اظهار داشت در خصوص مهاجرت، دیجیتال، انرژی، توسعه، تجارت، سرمایه‌گذاری و هرآنچه به حاکمیت ما مربوط می‌شود، بایست سیاست‌هایی مشترک اتخاذ کنیم. حتی اگر شیوه‌های کاری خود را عوض کرده باشیم نمی‌توانیم در جمع بیست و هفت کشور اروپایی به اهدافی بلندپروازانه دست یابیم. درواقع باید گفت بر سر میز نباید انتظار همراهی همه را داشت.

حال اگر برخی آماده بلند پروازی هستند و حاضرند گام‌های بلندتری در جهت دفاع از ارزش‌ها و منافع مشترک و نیز تحکیم حاکمیت در این منطقه از جهان بردارند، پس حرکت در این مسیر را آغاز کنیم.

رئیس جمهوری فرانسه پس از تصمیم دونالد ترامپ برای خروج از توافقنامه آب و هوایی بارها سعی کرده با جمله معروفش «دوباره سیاره خود را بسازیم رهبری جریان حفاظت از شرایط اقلیمی را در دست گیرد. وی تاکید نمود مسلم است اینجا در داووس وقتی به بیرون نگاه کنید و از محیط بیرون وارد این ساختمان شوید باور گرمایش زمین برایتان سخت باشد. خوشبختانه امسال در داووس افراد بدگمان نسبت به این پدیده را دعوت نکرده اند. ما تصمیم گرفته ایم که در فرانسه در خصوص مسائل اقلیمی به عنوان یک الگو عمل کنیم و این از نظر من با امتیاز بزرگی در زمینه های رقابتی همراه خواهد بود. ما باید طرح مسائل مربوط به تغییرات آب و هوایی برای مخالفت ها با تولید و بهره وری را متوقف کنیم .

بنیامین نتانیاهو نخست وزیر رژیم صهیونیستی در مجمع داووس نیز در دیدارهای دوجانبه با برخی از رهبران جهان ادعاهای

خود درباره توافق هسته ای ایران و ۵+۱ را تکرار کرد که در مواردی حاشیه ساز شد و رسوایی بیشتری برای این رژیم به بار آورد. نتانیاهو پس از دیدار با آنگلا مرکل صدر اعظم آلمان مدعی شد که مرکل گفته است 'نگرانی های اسرائیل درباره توافق هسته ای را درک میکند. اما دیپلمات های آلمان گفتند با رد این ادعا گفتند که مرکل بر حمایت کامل آلمان از برجام تاکید کرده است.

وی تاکید نمود مهم نیست که توافق هسته ای ایران اصلاح شود یا حفظ شود، مهم این است که از دستیابی ایران به سلاح هسته ای جلوگیری شود. همچنین مدعی شد امضای یک توافق بد به این معنا نیست که حتما باید آن توافق را حفظ کرد. اگر به تاریخ مراجعه کنید مشاهده می کنید که حفظ برخی توافق های بد باعث پشیمانی امضاکنندگان آنها شده است. مکانیسم بازرسی ها در برجام معیوب است و همانطور که می بینید ایران اجازه بازدید از تاسیسات نظامی اش را نمی دهد.

نخست وزیر رژیم صهیونیستی که می کوشد افکار عمومی جهان را ضد ایران و «برجام» بدبین کند مدعی شد: «برجام» به ایران این امکان را می دهد که ظرف هشت تا ۱۰ سال دیگر، بتواند اورانیوم کافی برای ۱۰۰ تا ۲۰۰ بمب اتمی را تولید کند. فرافکنی نخست وزیر رژیم صهیونیستی درباره ایران، موضوع جدیدی نیست و وی در هر نشستی تلاش می کند بحث «ایران هراسی» را با طرح اتهام های پوچ در نظر افکار عمومی نگه دارد. ایران در بحث برنامه هسته ای خود در چارچوب «برجام» متعهد بوده و به اذعان آژانس بین المللی انرژی اتمی همه فعالیت های هسته ای ایران صلح آمیز است. رژیم صهیونیستی در حالی مدعی است که ایران به دنبال ساخت بمب اتمی است که این رژیم همه سیستم های بین المللی حاکم بر سلاح های کشتار جمعی را نادیده گرفته و سلاح های هسته ای اسرائیل خطری جدی برای امنیت جهانی است. نخست وزیر رژیم صهیونیستی همچنین در حاشیه اجلاس داووس ادعا کرد تحت هر گونه توافق صلحی، قدس پایتخت این رژیم خواهد بود. فلسطینیان باید از قدرت حکومت بر خودشان برخوردار باشند، ولی این قدرت نباید تهدید کننده رژیم صهیونیستی باشد. نتانیاهو اظهار کرد به غیر از آمریکا، هیچ کشوری نمی تواند میانجی گر توافق سازش باشد.

تقابل دونالد ترامپ با جهانی سازی در اجلاس داووس

در ابتدا رئیس جمهور آمریکا در نشست مجمع جهانی اقتصاد داووس ضمن تکرار گزافه گویی هایش درباره ایران گفت از جهان می خواهیم تلاش کند تا مانع دستیابی ایران به سلاح هسته ای شود. ترامپ افزود ما از شرکای خود می خواهیم تا از حمایت ایران از تروریسم جلوگیری کنند و برای مقابله با سیاست های خرابکارانه این کشور در

منطقه تلاش کنند. وی مدعی شد به مقابله با تروریسم و داعش ادامه می دهیم. جنگ با داعش پایان نیافته است. از سوی دیگر باید بر این نکته اذعان داشت که سارا سندرز، سخنگوی کاخ سفید پیش از این اعلام کرده بود که سخترانی رئیس جمهوری ایالات متحده در مجمع امسال برای پیشبرد هدف اول آمریکا خواهد بود. در نشست امسال مجمع جهانی اقتصاد، رئیس جمهوری بدنال ترویج سیاست های خود درباره تقدم آمریکا و قدرت بخشیدن به شرکت های آمریکایی و صنایع این کشور خواهد بود. به گزارش دویچه وله، سال گذشته اجلاس سالانه "مجمع اقتصاد جهان" در داووس سوئیس تحت الشعاع حضور شی جینپینگ، رئیس جمهور چین بود. شی جینپینگ آمده بود تا در پیامی تلویحی به واشنگتن از اقتصاد آزاد و جهانی شدن آن دفاع کند و این در روزهایی بود که دونالد ترامپ تازه پا به کاخ سفید گذاشته بود. موفقیت ترامپ در به دست گرفتن کلید کاخ سفید از جمله مدیون شعارهایی بود که در نقد جهانی شدن اقتصاد و تجارت آزاد و در دفاع از سیاست های حمایتی از اقتصاد بومی بر زبان آورد و در شعارهایی مانند **احیای عظمت آمریکا** یا **اول آمریکا** تجلی یافت. با توجه به مواضع ترامپ در باره اقتصاد جهان و الویتی که برای اقتصاد آمریکا قائل است معلوم است که اختلافات را دامن خواهد زد. ترامپ به تازگی چین را به دلیل **دزدی مالکیت معنوی و غیر ملموس** دستاوردهای علمی و فنی آمریکا به تحمیل جریمه هایی سنگین تهدید کرده که ابعاد آنها حتی در مخیله رهبران چین هم نمی گنجد.

با توجه به این شرایط در این اجلاس یک درگیری قابل پیش بینی بین ایده های بازرگانان و کارفرمایان لیبرال از یک طرف، و ایده های رئیس جمهور آمریکا یعنی اول آمریکا از سوی دیگر به چشم می خورد. ترامپ از همان آغاز یکی از پایه های فعالیت های انتخاباتی خود را بر انتقاد کوبنده از اقتصاد جهانی بنیان نهاد. وی، به نوعی در تلاش است تا با گرایش به ناسیونالیسم اقتصادی به نوعی دولت خود را از آنچه ناملایمات اقتصاد بین الملل است جدا کند. از شاخصه های این ناسیونالیسم اقتصادی می توان به تشویق شرکت های امریکایی به بازگرداندن سرمایه های خود به آمریکا، فاجعه آمیز خواندن موافقت نامه های بین المللی به ویژه سازمان تجارت جهانی و هزینه بر و مضر خواندن روندهای جهانی اقتصاد برای اقتصاد آمریکا و نظایر آن اشاره نمود. این در حالی است که محوریت و هدف بنیادین اجلاس داووس نگاهی جهانی به اقتصاد است. بنیانگذاران و شرکت کنندگان در این اجلاس تقریباً از ابتدا اقتصاد را در فرآیند جهانی شدن معنا می نمودند و موفق می دانستند. این نوع نگرش به اقتصاد قائل به درهم آمیزی و ادغام اقتصادهای ملی در اقتصاد جهانی است خواهان و چه در دوره دموکرات ها همواره با شدت و ضعف حامی و مروج اقتصاد جهانی بوده است و به ویژه منافع گسترده ای نیز از آن به دست آورده است. اما حال با روی کار آمدن ترامپ این روند با چالش رو به رو شده است.

در واقع می توان نگاه ترامپ به اقتصاد جهانی و اقتصاد آمریکا را در این عبارت خلاصه نمود که اقتصاد جهانی علیه آمریکا بسیج شده است و می خواهد قوانین حاکم بر اقتصاد جهانی را به شکل بنیادی تغییر دهد. بر همین اساس وی در سخنرانی خود ضمن تاکید بر سیاست های مقدم دانستن کشورش بر هر چیز، با انتقاد از آنچه **تجارت ناعادلانه و یغماگر** نامید تاکید کرد، ایالات متحده دیگر چشمانش را بر چنین تبادلات تجاری نخواهد بست. رئیس جمهور آمریکا در ادامه اعلام نمود برخی از کشورها در تجارت فقط به سودجویی حداکثری در برابر کمترین سود برای طرف مقابل فکر می کنند و به تبعات روش های تجاری خود بر آینده بازار یا جوامع طرف دیگر معامله توجهی ندارند. او با اشاره به کاهش مالیات ها و لغو قوانین دست و پا گیر تجاری به کاهش نرخ بیکاری در کشورش اشاره کرد و گفت: در یک کلام، من اینجا آمده ام که بگویم؛ آمریکا هیچ گاه تا این حد برای سرمایه گذاری، احداث و استخدام با هدف رشد و توسعه مساعد و جذاب نبوده است. درهای ایالات متحده برای تجارت با جهان باز است و ما یک بار دیگر رقابت جوتر از همیشه آماده تجارتیم.

در مقابل صف آرای اروپا در مقابل ترامپ پیش از سفر ترامپ به داووس روسای دولت های مهم اروپایی مواضع دونالد ترامپ در زمینه های سیاسی و اقتصادی را به چالش کشیده و به نوعی سعی کردند که فضای داووس ۲۰۱۸ را به سمت و سوی ضدیت با برنامه های یکجانبه گرایانه واشنگتن سوق دهند.

در همین راستا آنجلا مرکل صدراعظم آلمان در سخنرانی خود با انتقاد ضمنی از راهبرد اقتصادی ترامپ، سیاست انزواگرایی و حمایت گرایی (حفاظت از اقتصاد بومی) را رد کرد. مرکل بی توجه به حضور دونالد ترامپ، رئیس جمهور ایالات متحده در اجلاس داووس تاکید کرد «ما فکر می کنیم که انزوا کاری از پیش نمی برد. ما

فکر می کنیم که باید همکاری کنیم و حمایت گرایی پاسخ درستی نیست. وقتی ما موافق باشیم که برخی چیزها منصفانه نیستند و میکانیزم های دوجانبه عمل نمی کنند، آن وقت ما باید در جستجوی راه حلی چندجانبه باشیم و نباید یک جانبه عمل کنیم؛ چرا که این اقدام نهایتاً باعث تجرید گرایی و پروتکشنیسم (حمایت گرایی از اقتصاد ملی) می شود. مرکل تاکید کرد که همکاری کشورها برای حل مشکلاتی مانند مسئله اقلیم، منطقی است. وی بر اهمیت چندجانبه گرایی تأکید کرد و هشدار داد که ما از تاریکترین روزهای تاریخ آموخته ایم. مرکل همچنین با انتقاد از سخنان نژادپرستانه ترامپ گفت: "ما نمی خواهیم رویکرد پدرانه ای داشته باشیم: ما می خواهیم در سطح یکسان با آفریقا باشیم. این یک رویکرد کاملاً جدید برای توسعه و همکاری است، ما می خواهیم به آنها کمک کنیم و با آنها شریک باشیم".

انتقاد از سیاست های ضد مهاجرتی ترامپ بخش دیگری از سخنان مرکل را تشکیل می داد. در حالی که با چالش هایی مانند مهاجرت مواجه است، خواستار همکاری، نه انزوا. در ادامه این روند پائولو جنتیلونی، نخست وزیر ایتالیا با اشاره به سخن مشهور دونالد ترامپ که گفته بود "نخست آمریکا"، گفت: یقیناً درست است که سیاستمداران از شهروندان، کارخانه ها و اقتصاد ملی خود دفاع و محافظت کنند، اما این مسئله حد و مرزی دارد. به گفته او، این امر هنگامی تحقق می یابد که قانون و مقررات تجارت بین المللی و توافقات وجود داشته باشد. نخست وزیر ایتالیا گفت که این چارچوب باید کارآمد نگه داشته شود و نباید از بین برود.

به هر حال شواهد نشان می دهد که روابط میان آمریکا و اتحادیه اروپا، پس از روی کار آمدن دونالد ترامپ به طور بی سابقه ای دچار واگرایی شده است. پیش از این هیچکدام از رؤسای جمهوری آمریکا، چنین رویکرد و اختلاف نظری با اروپا از خود نشان نداده اند؛ به طوری که کارشناسان معتقدند ترامپ نحوه برخورد با رهبران اروپایی را بلد نیست و به جای آن نشان داده که با پوتین و عربستان سعودی قرابت بیشتری را حس می کند. در این میان سردمدار مواجهه با اقدامات آمریکا در اتحادیه اروپا، آلمان است. آلمانی ها امروزه پس از تصمیم بریتانیا برای خروج از اتحادیه اروپا، اهرم اصلی حفظ و تقویت همگرایی اروپایی محسوب می شوند. گسست میان آلمان و آمریکا پس از اجلاس سران جی ۷ در ایتالیا به صورت عینی مشخص شد، جایی که آنگلا مرکل صدراعظم آلمان به نشانه اعتراض نسبت به سیاست های ترامپ از حضور در نشست خبری پایان اجلاس خودداری کرد. ضمن این که آنگلا مرکل صدر اعظم آلمان در سخنانی در اجلاس سالیانه مجمع جهانی اقتصاد در داووس سوئیس، در کنایه ای آشکار به دونالد ترامپ رئیس جمهوری آمریکا، با تاکید بر همکاری و چندجانبه گرایی جهانی گفت: انزواگرایی آینده خوبی نخواهد داشت. مرکل در ابتدای سخنرانی خود با اشاره به گذشت یکصد سال از پایان جنگ جهانی اول، بر لزوم فراگیری درس از حوادث گذشته و ادامه مسیر چندجانبه گرایی و همکاری بین المللی

پس از جنگ جهانی دوم و پایان دوره جنگ سرد، تاکید کرد. مرکل در ادامه با بیان این مطلب که آلمان امیدوار است که در آینده نیز به حل مشترک مشکلات کمک کند، در کنایه ای آشکار به سیاست های دولت رئیس جمهوری آمریکا تاکید کرد. به گمان من، بستن درها به روی جهان و انزواگرایی ما را به آینده خوبی رهنمون نمیسازد و حمایت گرایی (داخلی)، جواب مناسبی (برای مشکلات) نیست. امروز در بسیاری از کشورهای جهان، شاهد افزایش فضای قطبی، ملی گرایی و پوپولیسم (عوام گرایی) هستیم و به همین علت شعار اجلاس امسال داووس مبنی بر **آینده ای مشترک در بحبوحه اختلافات جهانی** برای سال ۲۰۱۸، بسیار شعار مناسبی است. صدر اعظم آلمان پوپولیسم را زهر دانست و گفت که سیاست های ملی گرایانه، خطر ایجاد شکاف در روابط بین المللی را به همراه دارد. وی با ابراز امیدواری به اینکه حمایت از احزاب پوپولیست بیش از این افزایش نیابد، گفت که دولت او تمام تلاش خود را برای مهار موج پوپولیسم می کند. وی خاطرنشان کرد که گرایش به پوپولیسم در آلمان به علت چالش های جهانی شدن در دهه های گذشته و همچنین در جریان بحرانی مالی یونان به علت کمک های مالی برلین به این کشور و سپس در سال ۲۰۱۵ با بحران مهاجران، افزایش یافته است.

در این اجلاس، مرکل بر اهمیت تقویت همکاری های اروپایی در زمینه های مختلف از جمله مالی و اتحادیه بانکی تاکید کرد و گفت با انتخاب امانوئل مکرون در فرانسه، اروپا نیروی تازه ای در این زمینه یافته است. وی توافق اخیر کشورهای اروپایی در زمینه دفاع مشترک را بسیار مهم دانست و بیان کرد که این توافق علیه ناتو نیست، بلکه چنانکه دبیر کل ناتو گفته، مکمل ناتو است. صدر اعظم آلمان در بخش دیگری از سخنان خود با اشاره وجود مناقشه ها در محیط پیرامونی اروپا که به بحران مهاجران در اروپا دامن زده است، افزود: اروپا در گذشته در زمینه سیاست خارجی خیلی فعال نبوده و بیشتر به آمریکا اتکا داشت، اما اکنون این حوادث به ما این درس را آموخته است که باید مسئولیت بیشتری بپذیریم و سرنوشتان را در دستان خود بگیریم و توافق همکاری دفاعی اخیر کشورهای اروپایی از این لحاظ نیز اهمیت دارد.

از دیدگاه مرکل هنوز اختلاف دیدگاه و رویکرد در درون اتحادیه اروپا درباره این مساله وجود دارد، اما ما به همکاری در این زمینه ادامه می دهیم و همچنین این مساله روشن است که باید از مرزهای خارجی اتحادیه اروپا محافظت کنیم. ما همچنین نیازمند همکاری و توافق های خوب با همسایگانمان هستیم تا بتوانیم مهاجرت غیرقانونی را مدیریت کنیم و هدف از مشارکت با آفریقا و توافق با ترکیه در زمینه مهاجرت نیز همین بوده است؛ اما اگر شکاف رفاه و خوشبختی خیلی فراخ شود، در جهان باز امروز این توافق ها محترم شمرده نخواهند شد و از این رو ما برای توسعه کشورهای آفریقایی مسئول هستیم؛ ما در مورد آنچه در عراق روی می دهد یا آنچه در لیبی اتفاق می افتد، مسئول هستیم. صدر اعظم آلمان در بخش دیگری از سخنرانی خود ضمن ابراز تاسف از خروج انگلیس از اتحادیه اروپا، گفت: از طرف آلمان و همه ما (اروپا) میگوییم که ما خواستار مشارکت خوبی با انگلستان در آینده هستیم؛ ما منافع مشترکی با این کشور در زمینه سیاست خارجی و سیاست های اقتصادی داریم و تصمیم با آنهاست که مشارکت ما در آینده چقدر نزدیک باشد.

فرانسه نیز اختلافاتی جدی با آمریکا دارد. ماکرون و ترامپ در یک سال گذشته تنش های نامحسوسی را با یکدیگر داشته اند و الیزه تلاش کرده تا خود را از سایه کاخ سفید خارج کند. در همین رابطه ماکرون و ترامپ اختلاف نظرهایی در خصوص ایران و برجام و همچنین کره شمالی دارند.

سایه اعتراض های مردمی بر اجلاس داووس

همزمان با آغاز به کار مجمع جهانی اقتصاد در داووس سوئیس گروه زیادی از مردم و مخالفان نظام سرمایه داری و آمریکا به خیابان های محل برگزاری این اجلاس آمده و علیه این نشست و ترامپ که قرار است در آن سخنرانی کند شعار می دادند. اما آنچه که در همان روز اول اجلاس غلبه حاشیه بر متن را رغم زد، تظاهرات گسترده مخالفان جهانی سازی و مخالفان ترامپ و نظام سرمایه داری بود. معترضان ضد سرمایه داری با

عبور از موانع امنیتی در داووس، شعارهایی علیه مجمع جهانی اقتصاد سر داده خواستار انحلال آن شدند. معترضان همچنین شعارهایی علیه ترامپ سردادند. حدود ۲۰ نفر از تظاهرات کنندگان با شکستن حصار امنیتی اطراف مرکز اجلاس داووس، به سمت آن حمله ور شدند که پلیس همه آنها را بازداشت کرده است. بیش از ۴ هزار نظامی و حدود هزار افسر پلیس سوئیسی تامین امنیت نشست داووس را برعهده دارند. همچنین بر فراز این شهر منطقه پرواز ممنوع اعلام شده است. در «زوریخ»، مرکز اقتصادی سوئیس نیز معترضان به سوی منطقه مرکزی فعالیت های مالی در این شهر راهپیمایی کرده و شعار «نه به ترامپ، نه به زغال سنگ، نه به گاز، نه به سوخت های فسیلی» و «ترامپ آشغال» سردادند.

فرجام سخن

اجلاس داووس همچون سایر اجلاس هایی که با ابتکارات کشورهای غربی برگزار می شود، تبدیل به محفلی برای تامین منافع آنها شده است. در اجلاس سال ۲۰۱۸ نیز همین اصل رعایت شد. بیشتر کشورها و افراد شرکت کننده از همین کشورها بودند. همان گونه که گفته شد، در چند سال اخیر نزدیک به ۳۹ درصد شرکت کنندگان اجلاس داووس را اروپائیان و ۳۶ درصد را دولتمردان و تجار ایالات متحده تشکیل می داده اند که سرجمع ۷۵ درصد کل حضار را تشکیل می دهند؛ حال آن که اروپا و آمریکا روی هم ۱۷ درصد جمعیت دنیا را در اختیار دارند. در حالی که ۶۰ درصد مردم جهان در آسیا زندگی می کنند، حداکثر ۸ درصد شرکت کنندگان داووس را آسیایی ها تشکیل می دهند. جالب تر اینکه افرادی که از سایر کشورهای غربی دعوت می شوند یا با پرداخت حق عضویت و مشارکت شرکت می کنند، نیز تقریباً همان مواضع کشورهای غربی همچون آمریکا را دارند. در نتیجه این امر اولویت مباحث به سمت و سوی منافع کشورهای غربی سوق پیدا می کند و توجه خاصی به سایرین از جمله کشورهای در حال توسعه نمی شود. به هر حال این موضوعی است که مورد انتقاد کشورها و افراد مستقل قرار گرفته است. موضوع دیگر اینکه برخی اجلاس سال ۲۰۱۸ را مانند اجلاس های قبلی اجلاس ثروتمندان جهان می دانند که در آن کمترین توجه به فقرای جهان که هر روز شکاف بین آنها و داراها در حال افزایش است می دانند. لازم به اشاره است که بر اساس آمارهای مستند شکاف بین داراها و ندارها در سال ۲۰۱۸ افزایش یافته است. بر این اساس اجلاس ۲۰۱۸ را باید همچون گذشته محفلی برای کشورهای غربی و ثروتمندان در مقابل فقرا و کشورهای غیر غربی ارزیابی کرد که کمتر به منافع دیگران توجه می کنند.

نکته دیگری که در اجلاس ۲۰۱۸ برجسته بود اختلافات عمیق کشورهای اروپایی با آمریکا بر سر موضوعات مختلف بود. این موضوعات طیف گسترده ای از جمله اختلاف بر سر رابطه با ایران و مسئله برجام، صلح خاورمیانه و به خصوص مسئله آینده بیت المقدس، اختلاف بر سر موضوع مهاجران و پناهندگان، اختلافات اقتصادی بر سر میزان بازار آزاد و حمایت گرایی و در نهایت اختلافات عمیق در موضوع محیط زیست را در بر می گیرد.

باید بر این نکته اذعان داشت که در اجلاس داووس حل مشکلات اجتماعی و فرهنگی و همچنین اقتصاد جهانی ناکام بوده است. به عنوان نمونه آمارها نشان می‌دهد هر ساله بر فاصله میان ۱٪ ثروتمند جهان با نیمه فقیر آن بیشتر می‌شود. به ویژه بحث پیرامون افزایش اتوماسیون، این دغدغه را نیز مطرح می‌کند که نیمه فقیر جهان با بیکاری مضاعف و در نتیجه با فقر بیشتری روبرو خواهند شد. هر ساله ثروتی معادل ثروت نیمی از مردم جهان در دست تعداد کمتری از افراد متمرکز می‌شود. همچنین با توجه به تحولات اساسی در فناوری، بیش از یک سوم (حدود ۳۵ درصد) مهارت‌هایی که امروز در نیروی کار مهم به نظر می‌رسند، دچار تغییر خواهند شد.

تا سال ۲۰۲۰، انقلاب صنعتی چهارم موجب تغییر در شیوه زندگی و روش‌های انجام کار خواهد شد. برخی مشاغل ناپدید خواهند شد، برخی دچار رشد و توسعه می‌شوند و ممکن است برخی مشاغلی که امروز وجود آنها غیرعادی به نظر برسد، امری عادی در جامعه به‌شمار آیند. لذا نیروی کار آینده، نیاز جدی به به‌روزرسانی سریع مهارت‌های خود دارد. در صورتی که این مشکل یعنی بیکاری رو به گسترش حل نشود عواقب فرهنگی و اجتماعی فراوانی در انتظار کشورهای جهان است. از جمله این امر در کشورهای پیشرفته در عرصه فرهنگی باعث گرایش به خشونت و در عرصه اجتماعی و سیاسی گرایش به سیاست دست راستی را افزایش می‌دهد. نتیجه این امر نیز اقبال جامعه آمریکا به سیاست دست راستی و ترامپ است که این امر می‌تواند در کشورهایی اروپایی تکرار شود. در جهان سوم هم نتیجه این امر گسترش تروریسم و سیل مهاجران است. در اجلاس امسال داووس سازمان‌های مردم‌نهاد و غیر دولتی بین‌المللی مشارکت داشتند و مطابق دوره‌های سابق این سازمان‌ها غرب محور بودند که نقش اصلی را ایفا کردند. باید بر این نکته تاکید داشت که سازمان‌های مردم‌نهاد که عمدتاً از کشورهای در حال توسعه هستند در اجلاس داووس تعامل کمتری از خود نشان می‌دهند.

با توجه به رویدادها و اظهارات سیاستمداران در داووس می‌توان به این جمع‌بندی رسید که داووس، به‌جای آنکه محلی برای نزدیکی دولت‌ها و رسیدن به سازوکاری برای اتحاد برای پیشرفت‌های اقتصاد جهانی باشد، تبدیل به تریبونی شده تا نماینده دولت‌های یاغی، سایر دولت‌ها را متهم به حمایت از تروریسم کرده و از این حربه برای مشروعیت بخشیدن به دخالت‌های خود استفاده کنند

در نهایت به نظر می‌رسد افکار عمومی در جهان از مجمع جهانی داووس انتظار دارد تا برای توسعه جهانی برنامه‌ریزی کند. با این حال ادعاهای غیردیپلماتیک و خصمانه چند سیاستمدار سرکش می‌تواند فرصتی باشد تا جامعه مدنی در سطح جهان درباره مأموریت‌های داووس تجدیدنظر کند. به نظر می‌رسد بهترین راه این است که داووس، سیاستمدارانی که ترویج کینه و نفرت و روحیه جنگ طلبی در جهان می‌کنند را تحریم کرده و مانع از حضور آنها در اجلاس سال‌های آتی شود. شاید اگر چنین سیاستی در پیش گرفته نشود، همان بلایی سر داووس بیاید که سر بسیاری دیگر از اجلاس‌های جهانی آمده، اجلاس‌هایی فرمایشی که نتیجه‌ای به‌جز نفرت‌پراکنی و رشد جنگ‌ها در سطح جهانی ندارد. تنها راه نجات، حضور فعال سازمان‌های غیر دولتی کشورهای در حال توسعه، نخبگان و تلاش برای استقلال چنین نشست‌هایی از شر سیاست‌های جنگ طلبانه دولت‌های سرکش مانند آمریکا و ... که باید از سوی نهادهای مردمی در کشورهای مختلف مطالبه شود.

منتظر ارایه نظرات و پیشنهادات تکمیلی شما نخبگان و کارشناسان گرامی فوایم بود.

(صدفانه) روابط بین الملل مجمع جهانی صلح اسلامی